

2019/0043(NLE)

28.2.2019

FÖRSLAG TILL REKOMMENDATION

om förslaget till rådets beslut om ingående av statusavtalet mellan Europeiska unionen och Montenegro om åtgärder som genomförs av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i Montenegro (COM(2019)0090 – C8–0000/0000 – 2019/0043(NLE))

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Föredragande: Péter Niedermüller

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarande
- *** Godkännandeförfarande
- ***I Ordinarie lagstiftningsförfarande (första behandlingen)
- ***II Ordinarie lagstiftningsförfarande (andra behandlingen)
- ***III Ordinarie lagstiftningsförfarande (tredje behandlingen)

(Det angivna förfarandet baseras på den rättsliga grund som angetts i förslaget till akt.)

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION.....	5
MOTIVERING	6

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

**om förslaget till rådets beslut om ingående av statusavtalet mellan Europeiska unionen och Montenegro om åtgärder som genomförs av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrå i Montenegro
(COM(2019)0090 – C8–0000/0000 – 2019/0043(NLE))**

(Godkännande)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av förslaget till rådets beslut (COM(2019)0090),
 - med beaktande av utkastet till statusavtal mellan Europeiska unionen och Montenegro (00000/2018),
 - med beaktande av den begäran om godkännande som rådet har lagt fram i enlighet med artiklarna 77.2 b och d och 79.2 c samt artikel 218.6 andra stycket led a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (C8–0000/2018),
 - med beaktande av artikel 99.1 första och tredje styckena och 99.2 samt artikel 108.7 i arbetsordningen,
 - med beaktande av rekommendationen från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A8–0000/2019).
1. Europaparlamentet godkänner att avtalet ingås.
 2. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända parlamentets ståndpunkt till rådet och kommissionen samt till regeringarna och parlamenten i medlemsstaterna och Montenegro.

MOTIVERING

a) Bakgrund

Förslaget till rådets beslut syftar till ett godkännande av statusavtalet mellan Europeiska unionen och Montenegro om åtgärder som utförs av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (nedan kallad *byrån*) i Montenegro i enlighet med förordning (EU) 2016/1624 om en europeisk gräns- och kustbevakning.

I nämnda förordning anges olika möjligheter för byrån att samarbeta med tredjeländer. Ändamålet med ett statusavtal är att tillhandahålla en rättsligt bindande ram för byråns verksamhet, där medlemmar i enheterna som har verkställande befogenheter skulle utstationeras till tredjelandets territorium. I artikel 54.4 i förordning (EU) 2016/1624 föreskrivs uttryckligen att ett statusavtal ska ingås mellan unionen och det berörda tredjelandet i fall där avsikten är att utplacera enheter från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån i ett tredjeland för att de ska delta i åtgärder där medlemmarna i enheterna kommer att ha verkställande befogenheter, eller i fall där andra åtgärder i tredjeland kräver det.

Syftet med statusavtalet är att tillhandahålla en rättsligt bindande ram för insatsens omfattning, bestämmelserna om det civilrättsliga och straffrättsliga ansvaret samt de utplacerade enhetsmedlemmarnas uppgifter och befogenheter. Statusavtalen bör också garantera full respekt för de grundläggande rättigheterna och bör fastställa särskilda mekanismer för klagomål som ska användas i händelse av kränkningar av de grundläggande rättigheterna under dessa insatser.

Statusavtalet med Montenegro är ett av flera liknande avtal som har ingåtts med länderna i västra Balkanområdet.

b) Föredragandens ståndpunkt

Föredraganden anser att ingåendet av formella, rättsligt bindande avtal inom ramen för samarbetet mellan byrån och tredjeländer – i motsats till ingåendet av informella samarbetsavtal – är avgörande för att säkerställa insyn, offentlig granskning och demokratisk övervakning av sådant samarbete. Alla sådana avtal mellan Europeiska unionen och tredjeländer avseende samarbete mellan byrån och detta tredjeland bör noga övervägas, ha ett mervärde för unionen och vara strikt nödvändiga och proportionella i fråga om syfte och innehåll.

Därför är ingåendet av statusavtal avgörande, inte bara för att säkerställa insyn och ansvarsskyldighet i byråns operativa samarbete med tredjeländer, utan också för att säkerställa en tydlig ram för samarbete med tredjeländer när det gäller förvaltningen av Europeiska unionens yttre gränser.

Det statusavtal som parlamentet uppmanas att godkänna skulle möjliggöra gemensamma insatser, snabba gränsinsatser och/eller återvändandeinsatser som ska äga rum på Montenegros territorium med byråns medverkan. Återvändandeinsatserna skulle enbart gälla tredjelandetsmedborgare som återsänds från Europeiska unionen till Montenegro.

Enligt artikel 4 i statusavtalet måste en operativ plan avtalas för varje gemensam insats eller snabb gränsinsats. I denna plan ska åtgärdens operativa mål och syften fastställas, och den ska innehålla bestämmelser om grundläggande rättigheter, däribland skydd av personuppgifter.

Enligt artikel 6 får byråns verkställande direktör tillfälligt avbryta eller avsluta åtgärder i Montenegro, i synnerhet ”om de grundläggande rättigheterna, principen om non-refoulement eller dataskyddsbestämmelserna inte respekteras.” I artikel 7 i statusavtalet fastställs detaljerade regler för byråns och dess personals straff- och civilrättsliga ansvar i samband med åtgärder som genomförs i Montenegro.

Artikel 9 i statusavtalet är en bestämmelse om grundläggande rättigheter som anger att enhetsmedlemmarna (som har utplacerats i Montenegro) ”till fullo [ska] respektera de grundläggande rättigheterna och friheterna, däribland rätten att få tillträde till asylförfaranden, principerna om mänsklig värdighet, förbudet mot tortyr samt omänsklig eller förnedrande behandling, rätten till frihet, principen om non-refoulement, förbudet mot kollektiva utvisningar, barnets rättigheter och rätten till respekt för privat- och familjelivet.” Denna artikel garanterar också att principen om icke-diskriminering respekteras.

När det gäller framtida förhandlingar om att upprätta statusavtal uppmanar föredraganden kommissionen att göra en bedömning av situationen för de grundläggande rättigheterna i det berörda tredjelandet **innan** förhandlingar inleds och att skyndsamt meddela Europaparlamentet resultatet av denna bedömning.

För insynens skull och för att parlamentet ska kunna göra en ordentlig bedömning av statusavtalen uppmanar föredraganden dessutom kommissionen att utan dröjsmål lämna ut alla handlingar som är nödvändiga för att parlamentet ska kunna utföra sitt institutionella arbete och inleda de relevanta godkännandeförfarandena enligt artikel 99.1 och 99.4 och artikel 108.7 i sin arbetsordning, däribland utkastet till statusavtalen innan de ingås.

Med tanke på att föredraganden också är föredragande för andra statusavtal av liknande karaktär noterar han att det finns några väsentliga skillnader i bestämmelserna i de olika statusavtalen:

- En bestämmelse om behovet av att avstå från att vidta åtgärder som kan äventyra eventuella straffrättsliga förfaranden ingår endast i ett av statusavtalen.
- Statusavtalen har olika formuleringar när det gäller byråns enhetsmedlemmars rätt att i undantagsfall agera på tredjelandets vägnar, vilket kan leda till rättsosäkerhet.
- På samma sätt är formuleringen i punkten om diskriminering inte helt konsekvent i de tre statusavtalen.
- När det gäller straffrättsligt ansvar är den bindande karaktären hos den verkställande direktörens intygande – om huruvida den påstådda straffbara gärningen inträffade under enhetsmedlemmens tjänsteutövning – inte klargjord i alla statusavtal.
- Det finns skillnader i statusavtalen angående skyldigheten för andra enhetsmedlemmar att avlägga vittnesmål i straffrättsliga förfaranden.

Föredraganden uppmanar kommissionen och byrån att skyndsamt – och på ett meningsfullt sätt – avlägga rapport till parlamentet om eventuella operativa svårigheter eller avvikelser på grund av dessa skillnader i den rättsliga ramen.

Föredraganden anser avslutningsvis att det föreslagna statusavtalet är förenligt med den mall för statusavtal som ingick i kommissionens meddelande i fråga om innehåll och bestämmelser som bör ingå i det slutliga avtalet.

När detta avtal går in i genomförandefasen begär parlamentet att byrån skyndsamt informerar Europaparlamentet om den verksamhet som bedrivs som en del av genomförandet av statusavtalet och påminner byrån om dess skyldighet att inkludera en bedömning av samarbetet med tredjeländer i sina årsrapporter i enlighet med artikel 54.11 i förordning (EU) 2016/1624.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar föredraganden att parlamentet godkänner utkastet till rådets beslut.